

להתזדע

ולהגלות מחמדי התורה בכל דף בשי"ס

עירובין דף צו

בענין רגלי הכלים כרגלי הבעלים

בעירובין דף צ"ז: רבי יהודה אומר נותן אדם חבית: ולית ליה לרבי יהודה הא דתנן הבהמה והכלים כרגלי הבעלים וכו', אמר רבה הכא בחבית שקנתה שביתה ומים שלא קנו שביתה עסקינן, דבטלה חבית לגבי מים, כדתנן המוציא החי במטה, פטור אף על המטה, מפני שהמטה טפילה לו, המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי, פטור אף על הכלי, מפני שהכלי טפל לו.

- א -

חבית שנטפל אל המים אם יש בו איסור תחומין

פטור, דיש לומר דזהו משום דבשבת צריך שיהא מלאכת מחשבת, ולכן מצינו שהעושה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, משום שאינה מלאכת מחשבת, ואפילו לרבי יהודה שמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה, יש לומר דזה משום שהוא סובר דכל שיש לו בו איזה צורך נחשב ג"כ מלאכת מחשבת, דאע"ג שאין לו בה הצורך של אותה המלאכה עצמה, מכל מקום כיון שיש לו בה איזה צורך אחר, נחשב מלאכת מחשבת, אבל במוציא כלי שנטפל אל האוכל, נחשב כאילו אין לו בו שום צורך, ונמצא דאין בזה מלאכת מחשבת, ופטור. ואם כן באיסור תחומין שאסור גם כשאינו מלאכת מחשבת, אין להתיר הוצאת הכלי בדרך טפילה מחוץ לתחום, כיון שבאיסור תחומין אין מועיל כלום מה שאינו מלאכת מחשבת.

אמנם יש לומר דמה שפטרו בשבת הוצאת הכלי כשהיא טפילה, אינו משום שאינו מלאכת מחשבת, אלא שהיא סברה כללית דבדבר הנטפל אין עשייתו נחשב למעשה כלל, ואם כן הוא הדין בתחומין אין זה נחשב מעשה כלל, ולכן מותר להוציא מחוץ לתחום חבית של מים, כשהחבית בטלה אל המים, כיון שאין זה נחשב כמעשה כלל.

ובחזון איש סי' קי"ב סקי"ג מבאר דפולגתת חכמים ורבי יהודה הוא אם יש לדמות איסור תחומין לאיסור שבת לענין זה, כי חכמים סוברים דלענין תחומין אין מועיל מה שהכלי טפל אצל האוכלים, כי סוף סוף הוציא החפץ חוץ לתחום.

ובקהלות יעקב עירובין סי' ט"ז (אות ב') מביא ששמע הדבר מפי החזו"א, והוא מפרש כוונתו, על פי מה שמבאר דאיסור יציאה מחוץ לתחום אינו בגדר מלאכת שבת, אלא האיסור הוא מפני שהאדם צריך להיות במשך השבת במקום קניית שביתתו, ויש איסור להיות מחוץ למקום שביתתו. ומטעם זה יש לדון שיהא איסור תחומין אפילו ביושב בספינה, אע"ג שהאדם אינו עושה שום פעולה, ואין מקום לאסור משום מלאכת שבת כשאינו עושה מלאכה בעצמו, כי איסור תחומין אינו תלוי בשם מלאכה, אלא במה שאינו שובת במקום שביתתו. וכן הוא גדר איסור הוצאת כלים מחוץ לתחום.

ומעתה לגבי כלי שנטפל על האוכל, בשלמא לגבי הוצאה מרשות לרשות שהאיסור הוא מחמת מלאכת שבת, שנאסר על האדם בלאו דלא תעשה כל מלאכה, כיון שהכלי נטפל אל האוכל ודעת האדם הוא על המאכל ולא על הכלי, לכן כלפי האדם אינו נחשב עשיית מלאכה בהוצאת הכלי. אבל איסור תחומין בכלים שאינו מצד מה שהאדם עושה מלאכה במה שמוציאו חוץ לתחום, אלא שהוא מצד הכלי, שאסור שיהא הכלי מובא מחוץ לתחום, על זה אין מועיל מה שהכלי טפל להמאכל, דסוף סוף הכלי נמצא מחוץ לתחום.

בהוצאת כלי שנטפל לאוכלין מרשות לרשות אם יש הבדל בין כלי חשובה לאינה חשובה / אם יש לדמות איסור תחומין למלאכת הוצאה בשבת / פטור הוצאת כלי שנטפלת למאכל אם הוא משום שאין זה מלאכת מחשבת / גדר איסור תחומין אינו בגדר מלאכה

- ראב"ד, ריטב"א, קובץ שיעורים, חזו"א, קהלות יעקב -

א. ברש"י (ד"ה דבטלה) כתב דרבנן ורבי יהודה נחלקו אם החבית בטלה לגבי המים או שאינה בטלה לגבי המים, דרבי יהודה סובר שהיא בטלה מפני שהיא טפילה להן, ולרבנן אינה בטלה.

בח"י הרשב"א מביא שהראב"ד מקשה שהרי רבי יהודה מדמה לה למה ששינינו במתני' בשבת דף צ"ג: דהמוציא החי במטה, פטור אף על המטה, מפני שהמטה טפילה לו, וכן המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי טפל לו, והרי לענין הוצאה בשבת אין מי שחולק על משנה זו, וא"כ מדוע לענין תחומין חולקים חכמים על רבי יהודה וסוברים שאין החבית בטלה אצל המים, ואסור להוציאה מחוץ לתחומה.

והראב"ד מתרץ הקושיא, והעלה דמה שאמרו לענין אוכלים וכלים שהכלי בטלה לגבי אוכל פחות מכשיעור, זה דוקא כשהאוכל הוא חשוב יותר מן הכלי, ולכן בטלה הכלי כלפי האוכל, וכן החי חשוב יותר מן המטה, אבל חבית אינה בטלה לגבי מים, משום שחבית חשובה יותר מן המים.

והרשב"א חולק על דבריו, וכתב דלא מצינו לענין הוצאה בשבת שיהא הבדל בזה בין אם הכלי חשוב מן האוכלים ובין אם האוכלים חשובים יותר מן הכלי, ולדברי הראב"ד היו ראוי שיתפרש דבר זה במסכת שבת לגבי הוצאה, וכיון ששם סתמו בזה, משמע דאין הבדל בזה, והניח הקושיא בצ"ע.

ובחי' הריטב"א דחה ג"כ דברי הראב"ד כדברי הרשב"א, דכיון דבמתני' דמס' שבת נשנה בסתם דהמוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור גם על הכלי, משמע דזה אפילו כשהכלי חשוב יותר מן האוכלין. ועל קושיית הראב"ד כתב דרבנן סוברים דנהי דלענין חיוב דאורייתא במלאכת הוצאה בטל הכלי לגבי האוכל, כי לא חייבתה תורה אלא על דבר שעיקר הכוונה בהוצאתו, מכל מקום הרי התם אסור עכ"פ מדרבנן, וא"כ לענין תחומין בכלים שהוא מדרבנן, גם בזה גזרו רבנן ואמרו דיש איסור תחומין גם על החבית.

והנה בקובץ שיעורים בביצה דף ל"ז: (אות ע"ג) מבאר נידון זה אם יש לדמות דין תחומין לדין הוצאה בשבת לגבי לפטור כלי הטפילה אל האוכלין, על פי מה שנסתפק בטעם הדבר שהמוציא בשבת כלי שטפילה אל האוכל

מלבושיו של אדם אם הם נטפלים אליו

דחכמים סוברים דאין לדמות דין תחומין להוצאה מרשות לרשות, ואה"נ דלרבי יהודה שסובר דמותר להוציא חבית של מים חוץ לתחום כיון שהחבית בטלה אל המים, מותר גם ללכת מחוץ לתחום במלבוש של חבירו. וכן כתב בחזו"א (הנ"ל) דברייתא שם הוא דוקא לפי חכמים, ולא לפי רבי יהודה. [ב]

אמנם בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ט"ו מבואר דאפילו לרבי יהודה שסובר דמותר להוציא חוץ לתחום חבית של מים כשם שלענין הוצאה בשבת פטור על האוכלין, מכל מקום אסור לצאת במלבוש של חבירו מחוץ לתחומו של חבירו, דמה שמותר רבי יהודה הוא דוקא בהוצאת משא שהדבר הטפלי נטפל אל עיקר המשא, וכן במוציא אדם עם בגדיו מרשות לרשות, שבגדי האדם נטפלין אל עיקר האדם שהוא עיקר המשא, וכן מצינו בשילוח השעיר לעזאזל שהיו נותנין עליו לשון של זהירות אע"ג שהיה מביאין אותו חוץ לתחום, כי הלשון של זהירות נטפל אל עיקר הבאת השעיר מחוץ לתחום, אבל באדם עצמו שלבוש עם מלבוש של חבירו, אין לדון שיהא מותר משום טפל, כי האדם בעצמותו אינו נחשב ביציאתו מחוץ לתחום כעיקר משא לומר שהבגד נטפל לעיקר המשא, שלכן יהא רשאי לצאת מחוץ לתחום הבגד של חבירו, אלא נחשב שהאדם מוציא את הבגד מחוץ לתחומו.

ועל פי האמור דבמוציא בגדים מחוץ לתחומן כשהוא לבוש בהם נחשב שהוא מוציאן מחוץ לתחום, אע"ג שהם טפלים אל האדם, לפי זה כתב שם להעיר דאם כן מי שיוצא מחוץ לתחום מחמת פיקוח נפש, לכאורה היה עליו לצמצם מאוד שלא ילך בבגדיו ובמלבושיו כי אם מה שהוא בהכרח, שהרי איסור תחומין נוהג גם על מלבושיו של האדם, ונהי שהאדם עצמו רשאי לצאת חוץ לתחום מחמת פיקוח נפש, מכל מקום האיך רשאי להוציא מלבושיו מחוץ לתחום, הרי על מלבושיו אין היתר של פיקוח נפש.

וכתב, דאולי צריך לומר דמה שאמרו דרגלי הכלים כרגלי הבעלים היינו דדיני תחומין בכליו של אדם תלויים לגמרי בדיני תחומין של האדם עצמו, ולכן אם הותר לאדם לצאת מחוץ לתחום מחמת פיקוח נפש, ממילא הותר גם על הכלים להיות במקום רגלי האדם, ואע"ג שההיתר של האדם הוא רק בגדר דחוויה מחמת פיקוח נפש, אפילו הכי כיון שסוף סוף רשאי האדם להיות חוץ לתחום, רשאיין גם כליו של האדם להיות מחוץ לתחום, ולכן אין צריך לצמצם ולדקדק בכמה בגדים הוא לבוש כשיוצא מחוץ לתחום. והוא מסיים שם דצריך עיון בזה, כי הוא נחוץ מאוד להלכה למעשה.

השואל חלוק של חבירו אינו רשאי להוציאו מחוץ לתחום של בעל החלוק / אם יש לדמות בגדיו של אדם לחבית של מים שנטפל אל המים / היוצא מחוץ לתחום מחמת פיקוח נפש אם צריך לצמצם ולדקדק שילבש רק בגדים מועטים

- קובץ שיעורים, חזון איש, מנחת שלמה -

ב. בביצה דף ל"ז: שנינו דברייתא דיש דין תחומין במלבושי האדם, ולכן מי ששאל בגד של חבירו אינו רשאי ללכת בו מחוץ לתחום של בעל הבגד.

ובקובץ שיעורים שם (אות ע"א) מקשה בשם חמיו דלפי מה שאמרו בגמ' שלפנינו דאין איסור תחומין על החבית, כי החבית בטלה אל המים, אם כן נאמר כן גם לענין מלבוש, שלא יהא נוהג איסור תחומין על מלבוש של אחרים, כי הוא טפל ובטל אל האדם.

ובתחילת דבריו כתב דאפשר דמלבוש של האדם אינו נחשב כטפל אל האדם, דדוקא כלי שמחזיק בו אוכלין נחשב הכלי טפילה אל האדם, אבל לבוש של האדם אינו מחזיק את האדם, ואין הבגד נטפל אל האדם. ומה שמותר לצאת בשבת לרה"ר בדרך מלבוש, אינו משום שהוא טפל אל האדם, כי אפילו אם אינו נחשב כטפל אל האדם, מכל מקום בגד אינו נחשב משא, ולגבי הוצאה למזדן מקרא (ירמיה י"ז) ד'ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת' דתלוי אם יש עליו שם משא, אבל איסור תחומין אינו תלוי אם יש עליו שם משא, שהרי גם האדם עצמו אסור לילך לחוץ לתחום, אע"ג דגופו של אדם אינו נחשב למשא כלל.

אמנם בהמשך דבריו (אות ע"ב) כתב דיש להוכיח מדברי הגמ' בשבת דף קמ"ב. דבגדים נחשבין כטפלין אל האדם, שהרי שם שנינו דהמוציא אדם עם בגדיו מרשות לרשות פטור, כי על הוצאת האדם הוא פטור משום דחי נושא את עצמו, ועל בגדיו פטור כיון שהם בטלים אל האדם, הרי שמלבוש האדם נחשב טפל אל האדם, וא"כ עדיין תקשה דאם רשאי להוציא מחוץ לתחום חבית של מים כיון שהחבית בטלה אל המים, מדוע לא יהא רשאי להוציא חוץ לתחום מלבוש של חבירו שהוא לבוש בו אפילו כשהוא מחוץ לתחומו של הבעלים. [א]

וכתב דצריך לומר דברייתא זו ששנינו שאין ללכת מחוץ לתחום במלבוש של חבירו הוא דוקא לפי חכמים שסוברים שאסור להוציא חבית של מים מחוץ לתחום אע"ג שהיא בטלה אל המים, וכמו שכתב הריטב"א (הנ"ל)

השלמות והוספות

באיסור הוצאה מרשות לרשות נחשבים שניהם כחפץ שהוא מוציא מרשות לרשות, והבגדים אינם נחשבים כלל, כיון שהם נטפלים אל האדם שהוא מוציא.

ועל פי זה כתב דצריך לפרש מה שהמוציא כלי עם אוכלים שבתוכו פחות מכשיעור, פטור גם על הכלי מפני שהיא נטפלה אל האוכל, דאין הכוונה שהכלי נתוסף אל האוכל, ונתארך האוכל כמדת הכלי, דאם כן היה באמת חייב על שניהם, כיון שבהצטרפות שניהם יש בו כשיעור אוכל, אלא דשם הכוונה היא שנתבטל לגמרי ונחשב כאילו אינו כאן כלל.

[ב] בקובץ שיעורים שם כתב דבשלמא לפי דעת הריטב"א שמפרש דהטעם שחכמים סוברים שאסור להביא חבית חוץ לתחום הוא משום שחלוק לגמרי דין תחומין מדין הוצאת שבת לענין זה, שפיר מתיישב ברייתא דביצה דאסור לצאת מחוץ לתחום במלבוש של חבירו, דנוקים ברייתא זו לפי חכמים שסוברים דבתחומין אסור להוציא גם דבר שנטפל. אבל לפי דעת הראב"ד שסובר דהטעם שחכמים אוסרים להביא חבית של מים מחוץ לתחום היינו משום שיש חלוק בין תחומין ובין הוצאה בשבת, אלא משום שהחבית חשובה יותר מן המים, אם כן במלבוש האדם יהא רשאי לצאת בו מחוץ לתחום, שהרי מלבוש האדם ודאי אינו חשוב יותר מן האדם עצמו, ונמצא דעדיין סותרים שני הלכות אלו זו לזו.

בגדיו שנטפלין לאדם נחשב כאילו האדם נתארך על ידי בגדיו, וכיון שאיסור תחומין חל גם על האדם עצמו נאסר חלק זה שנתארך לצאת חוץ לתחום

- שו"ת ארץ צבי -

[א] בשו"ת ארץ צבי סי' ק"ז (ד"ה והנה) מקשה ג"כ דמדוע לגבי הוצאה מרשות לרשות אמרו דהמוציא אדם עם בגדיו פטור על הבגדים משום שהם טפלים אל האדם, ואילו לענין תחומין אמרו שהשואל בגד מחבירו אסור להוציאו חוץ לתחומו של חבירו, ואין אומרים שהבגד נטפל אל האדם.

וכתב דיש בזה הבדל גדול בין איסור תחומין לאיסור הוצאה, כי איסור תחומין נוהג גם על האדם עצמו שאסור לו לצאת מחוץ לתחום, אבל איסור הוצאה מרשות לרשות אינו אלא במה שהוא מוציא חפץ מרשות לרשות. ומעתה מתיישב היטיב, כי באיסור תחומין לא יועיל מה שהבגד נטפל אל האדם, כי מה שהבגד נטפל אל האדם היינו שנחשב כאילו גוף האדם נתארך כפי שיעור הבגד, ומעתה כיון שאיסור תחומין נוהג גם על האדם עצמו שאסור לצאת מחוץ לתחום, א"כ חלק זה של האדם שנתארך ע"י הבגד אין לו היתר לצאת חוץ לתחומו, ודוקא בהוצאה מרשות לרשות כשמוציא אדם עם בגדיו מועיל מה שהבגדים נטפלים אל האדם שהוא מוציא, כי

ואז יצאו דברי

החת"ם והאבני נזר בריקוד.

מהפכה בעולם לימוד הדף.
לקרוא. לשמוע. להתעשר. בזמן קצר. להתוודע.

מה יתן לי "להתוודע" לחיים?

שאלות שינון שבועיים

מבחנים בסגנון אמריקאי
לשינון הנלמד
למען יעמדו לימים רבים

שול"ת מיוחד שאל את הרב

מנויי המערכת נהנים
משול"ת פורה ובהיר
עם רבני המערכת

שיעור יומי מוקלט ומתועד

שיעור עיוני בנושא מרכזי
ב-10/25 דק' לבחירה ע"י
מג"ש מפורסמים במגוון שפות

שיעור יומי בדיוור ישיר

שיעור בן 4 עמודים
בנושא עיוני על הדף
בעריכה בהירה

להתוודע

החדשות היומיות
של לומדי הש"ס

להצטרפות ומנויים: 02-990-40-01

נעמט דעם דף היומי צום קומענדיגן שטאפל...

שמועסט עס אויס!

מיט "להתוודע" וועט איר שפירן א גאר אנדערע טעם אין לימוד דף היומי. איר וועט זיך באקענען מיט פארשידענע נושאים, און האבן א געשמאק אין לעבן. איר וועט האבן די געלעגנהייט צו רעדן דערפון צו אנדערע, ענטפערן אויף חזרה שאלה-בויגנס, און דברי תורה וועלן זיין "מחודדין בפוך".

ווערט א מעמבער היינט, בלויז \$4 א חודש

44.203.5193544

www.lehisvada.com

להתוודע
מחמדי התורה בש"ס

יעדן טאג א פרישע נושא • שיעור יומי דורך בארימטע מגי"ש • הערליכע גליון • שאל את הרב • פראגע בויגן